

Sotsiaalministri 31.03 2014. a käskkiri nr 71
„Norra finantsmehhanismist 2009-2014 rahastatud programmi
„Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“
väiketoetuskeemi avatud taotlusvooru korraldamise ja toetuse andmise tingimuste
kehtestamine“
Lisa

Norra Finantsmehhanismi 2009-2014 rahastatud programmi „Sooline võrdõiguslikkus
ning töö- ja pereelu tasakaal“ väiketoetuskeemi avatud taotlusvooru korraldamise
ja toetuse andmise tingimused

JUHEND

I ÜLDSÄTTED

Üldine raamistik avatud taotlusvooru korraldamiseks

- (1) Norra finantsmehhanismi 2009-2014 peamised eesmärgid on aidata kaasa majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdada kahepoolseid suhteid Norra ja abisaajariikide vahel.
- (2) Norra finantsmehhanismist 2009-2014 rahastatud programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“ peamiseks eesmärgiks on Eestis soolise võrdõiguslikkuse edendamine ning töö-, pere- ja eraelu tasakaalu toetamine läbi teadlikkuse tõstmise mõlemas valdkonnas.
- (3) *Programmioperaator* vastutab programmide ettevalmistamise, rakendamise ja eesmärkide saavutamise eest. Programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“ programmioperaatoriks on Sotsiaalministeerium.
- (4) *Projekti elluviija* on avaliku või erasektori äri- või mitteäri- asutus ja valitsusväline organisatsioon, mis viib ellu Norra finantsmehhanismist 2009-2014 rahastatavat projekti.
- (5) *Toetus* on projektitaotluses kirjeldatud tegevuste elluviimiseks ja tulemuste saavutamiseks mõeldud sihtotstarbeline kaasrahastus, mis moodustub 85% ulatuses Norra Kuningriigi vahenditest ja 15% ulatuses Eesti riigi programmitasandi kaasfinantseeringust. Projekti omafinantseeringu minimaalne määr on 15% abikõlblikest kuludest, valitsusväliste organisatsioonidele minimaalselt 10% abikõlblikest kuludest.
- (6) *Väiketoetuskeemi avatud taotlusvoor* on programmioperaatori poolt programmi eesmärkide saavutamiseks kindlatel tingimustel korraldatav avalik projektitaotluste konkurss. Programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“ raames taotletakse toetusi ühele kahest liidetud taotlusvooru valdkonnast: (a) soolise võrdõiguslikkuse edendamine või (b) töö-, pere- ja eraelu tasakaalu toetamine.
- (7) *Projektileping* on programmioperaatori ja projekti elluviija vahel etteantud vormil sõlmitud leping, mis reguleerib konkreetse projekti rakendamist ja toetuse vahendite kasutamist.

II OLUKORRAKIRJELDUS MUREKOHAD JA VAJADUSTE HINNANG

(1) Mida me mõtleme soolise võrdõiguslikkuse all?

Sooline võrdõiguslikkus on soolise võrdõiguslikkuse seaduse¹ kohaselt naiste ja meeste võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus tööelus, hariduse omandamisel ning teistes ühiskonnaelu valdkondades osalemisel.

Sooline võrdõiguslikkus on inimõiguste, avaliku hüve ja demokraatia küsimus. Kaasaegse inimõiguste kontseptsiooni kohaselt nähakse ühiskonna soolises kihistumises mitte ainult takistust tasakaalustatud inimarengule, vaid ka inimõiguste rikkumist. Demokraatia ja majanduse arengu eelduseks on, et indiviididel on soost sõltumata võrdsed võimalused end ühiskonnas teostada.

Sooline võrdõiguslikkus laiemas mõttes tähendab sellist olukorda ühiskonnas, kus kõik inimesed on vabad arendama oma võimeid ja tegema valikuid, mida ei piira traditsioonilised soorollid ning -stereotüübid ja naiste ning meeste vaheline hierarhiline võimusuhe.

Sooline võrdõiguslikkus kitsamas mõttes tähistab poliitikavaldkonda, mis tegeleb ühiskonna kahe kõige suurema sotsiaalse grupi – naiste ja meeste – sotsiaalsete suhete, sh võimusuhte tasakaalustamisega.

Mõiste soolisuus viitab naistele ja meestele omistatud sotsiaalsetele rollidele, vastutusele ja võimalustele, tähistades eelkõige kultuurilisi tavasid, norme ja väärtusi, mis määravad naiseks ja meheks olemise tingimusi, st ühiskonnapoolseid ootusi, mitte nende bioloogilisi erinevusi. Sooline identiteet ja soorollid pole kaasasündinud, need on õpitud ja kujundatud sotsiaalsete normide ja kehtivate tavade ning ideoloogiate poolt, seega ka muutuvad ja muudetavad.

(2) Olukord Eestis

Haridussüsteem²

Hariduse ja kasvatuse käigus kujunevad nii inimese identiteet, väärtused, tõekspidamised ja hoiakud kui ka arusaamad ühiskonna sotsiaalsest toimimisest, sh soorollidest, mis suuresti määravad ka hilisemad ameti- ja karjäärivalikud. Need omakorda säilitavad tööturu segregatsiooni, mis omakorda mõjutab soolist palgalõhet.

Kuigi Eestis saavad alushariduse ning asuvad õppima üldhariduskooli võrdselt nii poisid kui tüdrukud, ilmneb suur ebavõrdsus haridustulemustes. Põhikoolist langeb välja rohkem poisse kui tüdrukuid, põhikooli- ja gümnaasiumijärgsed kutse- ja erialavalikud on sooliselt erinevad, suur sooline lõhe meeste kahjuks on kolmanda taseme hariduses. Alaharitute hulgas on ülekaalus mehed, samas ei taga naiste kõrgem haridustase neile paremat staatust tööturul, jõudmist juhtivatele ametikohtadele, vajalikku majanduslikku sõltumatust.

Ühiskonnas väljakujunenud soolist kihistumist ei osata haridussüsteemis märgata ning sotsiaalteaduslikult analüüsida, vaid peetakse sageli „loomulikuks“ ja inimeste vabade valikute tulemuseks. Kuigi soolisele võrdõiguslikkusele kui alusväärtusele ja koolielu korraldamise ühele põhimõttele on viidatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, on sugu ja soolisuus analüüsikategooriana jäänud kasutamata valdavas osas õppekavades ja enamikes haridusuuringutes.

¹ Soolise võrdõiguslikkuse seadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13223681?leiaKehtiv>

² Soolise võrdõiguslikkuse edendamisel hariduselusel on seni Eestis eriti aktiivne olnud kodanikuühiskond. Vt näiteks: Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse ENUT tegevused: <http://www.enut.ee/enut.php?id=278>; Eesti Naisteühenduste Ümarlaura tegevused: <http://www.enu.ee/haridus-ja-sugu/>

Eestis läbiviidud uuringud näitavad, et stereotüüpseid soorolle taastoodetakse ja kinnistatakse nii õpetajate ja koolijuhtide ootuste ja hoiakute³ kui ka õppekavade ja õppematerjalide ning variõppekava kaudu⁴.

Tööelu⁵

Tööturu horisontaalne segregatsioon

Praegune olukord tööturul peegeldab kehtivat sooideoloogiat ning soopõhiste stereotüüpide alusel tehtavaid otsuseid. Kuna mehed ja naised on hõivatud erinevatel tegevusaladel, siis võime öelda, et ühiskonnas on selgelt kujunenud nõ *meeste ja naiste tööd* (horisontaalne segregatsioon). Naised on endiselt ülekaalus tegevusaladel, mida peetakse küll oluliseks, kuid mis ei ole väga kõrgelt hinnatud/tasustatud (sotsiaal- ja tervishoiu ning hariduse valdkond). Mehed domineerivad omakorda ehituse, energeetika ning veonduse valdkondades. Taolise segregatsiooni üks negatiivsetest külgedest ilmnes 2008. aastal, mil ülemaailmse majanduslanguse tagajärjel hakkas inimeste tööhõive määr ühiskonnas langema – töökaotajate hulgas oli rohkem mehi kui naisi, sest kriis mõjutas esmajärjekorras sektoreid, kus töötavad peamiselt mehed.

Horisontaalselt segregeeritud tööturuga kaasneb soolise võrdõiguslikkuse seisukohast ka hulk teisi probleeme. Näiteks piiravad ühiskonnas levinud arusaamad nn naiste ja meeste töödest inimeste eneseteostusvõimalusi. See omakorda tähendab, et ühiskond kaotab erinevates valdkondades suurel hulgal andekaid tegutsejaid, sest inimeste tõeline potentsiaal jääb kasutamata.⁶ Selgelt naiste ja meeste töödeks jaotunud tööturg kitsendab ka järgmiste põlvkondade valikuvõimalusi ning traditsioonilised ootused ja eeskujud ei piira mitte ainult kutse- ja erialade valikuid, vaid ka tööandjate võimalusi leida kõrgelt kvalifitseeritud ja motiveeritud tööjõudu.

Tööturu vertikaalne segregatsioon

Naised ja mehed on rakendatud ka erinevatel ametialadel (vertikaalne segregatsioon). 2012. aastal olid 32,7% juhtidest naised.⁷ Naiste osakaal suurte börsiettevõtete juhatuse liikmete hulgas oli samas vaid 26% ja samade ettevõtete nõukogude liikmete seas vaid 8%.⁸ Esimene naissoost börsiettevõtte juhatuse esimees asus ametisse 15. mail 2013.⁹

Taolise olukorra põhjuseid tuleb muuhulgas otsida ühiskonnas valitsevatest stereotüüpsetest hoiakutest. 2013. aasta soolise võrdõiguslikkuse monitooringu kohaselt nõustus alla poolte (48%) vastajatest väitega, et naiste kaasamine kõrgematele ametikohtadele oleks organisatsioonidele kasulik. Enam kui kolmandik vastanutest (37%) ei olnud selle väitega aga nõus.¹⁰ Samal ajal näitas monitooring, et isikliku kokkupuute omamisel naisjuhtidega (nt oma töökohal) peeti naisjuhtide jõudmist kõrgetele

³ Kas õpilased või poisid ja tüdrukud? Uurimus Eesti õpetajate ja haridustöötajate valmisolekust sootundlikuks õpetamiseks ja kasvatamiseks. Artiklikogumik. Toim. Ü.-M. Papp. Eesti Naisteühenduste Ümarlaua Sihtasutus. Tallinn 2012. 111 lk. Allalaaditav:

http://www.enu.ee/lisa/468_Kas_opilased_voi_poisid_ja_tydrukud_Artiklikogumik.pdf

⁴ Soorollid õppekirjanduses. Tartu Ülikool (2002) Allalaaditud: <http://www.enut.ee/lisa/soorollid.pdf> (14.01.2010)

⁵ Soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks tööelus on Eestis varem ellu viidud mitmeid tegevusi. Vt näiteks: projekt „Karjääriredelil ülespoole“: <http://w2t.se/ee/index.htm>; Euroopa Liidu Transition Facility 2006 programmi mestiprojekt „Meeste ja naiste võrdõiguslikkus – tõhusate ja jätkusuutlike ettevõtete põhimõte ja eesmärk“: <http://www.sm.ee/tegevus/sooline-vordoiguslikkus/tooelu.html> (vt lehe alumises osas); ESF programm „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine 2008-2010“: <http://www.sm.ee/tegevus/sooline-vordoiguslikkus/soolise-vordoiguslikkuse-edendamise-programm-2008-2010.html> ja ESF programm „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine 2011-2013“.

⁶ Järviste, L, „Sooline võrdõiguslikkus ja ebavõrdsus: hoiakud ja olukord Eestis 2009. aastal“, Poliitikaanalüüs, Sotsiaalministeeriumi toimetised 3/2010: 5 saadaval:

http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Toimetised/2010/toimetised_20103.pdf

⁷ Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring

⁸ Euroopa Komisjoni andmetel. Vt http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/business-finance/executives-non-executives/index_en.htm

⁹ Vt

<https://newsclient.omxgroup.com/cdsPublic/viewDisclosure.action?disclosureId=545191&messageId=671943>

¹⁰ Faktum ja Ariko (ilmumas). Soolise võrdõiguslikkuse monitooring 2013

ametikohtadele organisatsioonile palju kasulikumaks.¹¹ Sellest võib järeldada, et naiste osakaalu suurendamine tipp-ametikohtadel on äärmiselt vajalik nii ühiskonna suhtumise muutmiseks kui ka selle kaudu kõigi naiste karjäärivõimaluste järk-järguliseks parandamiseks.

Naiste karjääriredelil tõusmise ja otsuste langetamise parema soolise tasakaalu saavutamise takistustena võib välja tuua ka töö-, pere- ja eraelu ühitamise probleemistiku. Naised näivad tööandjatele ebakindlamate ja vähem pühendunud töötajatena kui mehed. Samuti takistab naiste tõusu karjääriredelil sobivate (nais)eeskujude, mentorlusvõimaluste ning teatud valdkondades ka asjakohaste kogemuste vähesus.

Palgalõhe

Tööturu segregatsioon on üheks põhjuseks, miks sooline palgalõhe Eestis nii kõrge on (30% 2012. aastal¹²).

Aastatel 2009-2010 viidi Sotsiaalministeeriumi tellimusel Euroopa Sotsiaalfondist kaasrahastatud programmi „**Soolise võrdõiguslikkuse edendamine 2008-2010**“¹³ raames läbi põhjalik uuring, millega selgitati palgalõhe olemust ja põhjuseid. Uuringu läbiviijad Poliitikauuringute Keskus Praxis ja Eesti Rakendusuuringu Keskus CENTAR andsid ka soovitusi selle kohta, kuidas palgalõhe vähenemisele kaasa aidata. Uurimustöö näitas, et võttes aluseks reaalpalka, oli aastatel 2000-2008 meeste ja naiste vaheline keskmine palgalõhe Eestis 28,6%. Selgitamata palgalõhe (näitaja, mida ei ole võimalik põhjendada meeste ja naise erinevate oskuste, hariduse, kogemuse jms-ga) moodustas sellest ligikaudu 85%. Samal perioodil täheldati ka nii selgitatud kui ka selgitamata palgalõhe kasvu.

Uuring tuvastas, et kõrge palgalõhe taga on erinevad omavahel seotud tegurid, sh ühiskonnaliikmete üldised hoiakud ja ühiskonnas levivad stereotüübid, poliitikakujundajate teadlikkus soolisest võrdõiguslikkusest ja selle süvalaiendamise (süsteematisest integreerimisest kõikide ühiskonnaelu valdkondade poliitikate kõigisse etappidesse), naiste karjäärkatkestused, töö-, pere- ja eraelu ühitamise praktikad ja tööturu sooline segregatsioon.

Lapsevanemate hõive¹⁴

Sooline erinevus ilmutab ennast ka tööhõives – Eurostati andmetel oli 2012. aastal Eestis 20-64-aastaste meeste hõivemäär 75,2%, naiste oma 69,3%.

Alla 3-aastaste laste emade ja isade tööturul osalemise määras on tähelepanuväärseid erinevusi. Vahemikus 2000-2009 oli Statistikaameti andmetel väikelaste emade hõive määr 45-55%. Kõigest 30,6% naistest, kelle leibkonnas oli alla 3-aastane laps, käisid 2012. aastal tööl (meeste seas oli see protsent 90%). Leibkondades, kus noorim laps oli 3-6-aastane, oli töökäivate naiste protsent märkimisväärselt kõrgem – 76,4%.¹⁵ Seega ei soovi või ei saa paljud väikelaste emad tööd ja pereelu ühitada ning on tööturul seetõttu passiivsed.

Seisuga 31. detsember 2013 oli lapsehoolduspuhkusel olijatest ja vanemahüvitist saajatest mehi alla kuue protsendi¹⁶. Seega kannab vaid marginaalne osa isadest

¹¹ Ibid, 10

¹² Euroopa Liidu keskmine aastal 2011 oli 16,2%. Info saadaval Eurostati andmebaasist: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdsc340&plugin=0>.

¹³ Poliitikauuringute Keskus PRAXIS, Eesti Rakendusuuringu Keskus CentAR, Sotsiaalministeerium: http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V21jaanded/Toimetised/2011/toimetised_20112.pdf

¹⁴ Soovitame tutvuda ka Laste ja pere arengukavaga 2012–2020:

<http://www.valitsus.ee/et/valitsus/arengukavad>

¹⁵ Krusell, S. Töö- ja pereelu ühitamine kui naiste ülesanne?, Statistikaameti väljaandest „Mehe kodu on maailma, naise maailm on kodu“, Tallinn 2011, lk 74, saadaval: http://www.stat.ee/publication-download-pdf?publication_id=25640

¹⁶ Sotsiaalkindlustusamet (2013) Seletuskiri aruannetele „Määratud vanemahüvitised liikide lõikes“ seisuga 31. detsember 2013 ja „Määratud vanemahüvitised sotsiaalmaksuga maksustatava tulu lõikes“ seisuga 01. jaanuar 2014 saadaval: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/2013a-vanem/>

väikelapse kasvatamisel põhivastutaja rolli. Isade ning meeste seas laiemalt pole levinud ka osajaga töö, mis võimaldaks töö kõrval panustada jõuliselt ka teistele elurollidele. Meestega võrreldes töötavad naised oluliselt rohkem osalise koormusega ning kõige suurem on erinevus kuni 3-aastaste lastega leibkondades. 54% naistest, kes töötavad osalise koormusega on selle põhjusena toonud välja kellegi eest hoolitsemise vajaduse.¹⁷ Lisaks on naised võrreldes meestega ka oluliselt sagedamini oma tööaega lühendanud või võtnud töölt vabu päevi seoses hoolitsuskohustusega. Kuna laste eest hoolitsemist peetakse Eestis enamasti just naiste, mitte mõlema vanema võrdseks vastusvaldkonnaks, on naistel meestest pikemad karjäärikatkestused, mis hakkavad negatiivselt mõjutama nende tulevasi karjäärivõimalusi, majanduslikku iseseisvust, sissetulekuid ning lõpuks ka pensioni suurust.

Ilmselt oleks hoolduskoormus emade ja isade vahel võrdsemalt jagatud ka taskukohase ja kvaliteetse lastehoiuteenuse parema kättesaadavuse korral ning kui ka tööandjad soosiks ja rakendaks rohkem töö-, pere- ja eraelu ühitamise võimalusi.

Eelnimetatud probleemid mõjutavad lisaks hõivenäitajatele ka laiemalt naiste ja meeste võimalusi ennast tööalaselt teostada, osaleda pereelus ja laste kasvatamises, panustada ühiskonnaellu.

Poliitikakujundamine ja -rakendamine¹⁸

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse (§ 9) kohaselt on kõigil riigi- ja kohalike omavalitsüksuste asutustel kohustus süstemaatiliselt ja eesmärgistatult soolist võrdõiguslikkust edendada. Nende ülesanne on muuta tingimusi ja asjaolusid, mis takistavad soolise võrdõiguslikkuse saavutamist. Riiklikke, piirkondlikke ning institutsionaalseid strateegiaid, poliitika ja tegevuskavasid planeerides, ellu viies ja hinnates peavad nad lähtuma naiste ja meeste erinevatest vajadustest ja ühiskondlikust staatusest ning arvestama, kuidas rakendatud ja rakendatavad meetmed mõjutavad naiste ja meeste olukorda ühiskonnas.

2012. aasta detsembris kinnitas Vabariigi Valitsus **mõjude hindamise metoodika¹⁹**, mis on mõeldud juhendamiseks poliitikakujundajatele, kes puutuvad kokku õigusaktide ettevalmistamise, valdkonna arengukavade väljatöötamise või Euroopa Liidu asjades valitsuse seisukohtade kujundamise või õigusaktide ülevõtmisega. Metoodika eesmärk on parandada valitsusasutuste võimekust arvestada meeste ja naiste olukorra ja vajadustega valitsuse poliitikate kavandamisel ja elluviimisel.

Riigiametnike madal teadlikkus soolise ebavõrdsuse ilmingutest ja tagajärgedest, soolise võrdõiguslikkuse edendamise põhimõtetest ja strateegiatest ning sellealaste kompetentside puudumine takistavad aga seaduse ja metoodika tõhusat rakendamist ning soolise võrdõiguslikkuse edendamist.

Riigiametnike kvalifikatsiooni tõstmiseks oleks oluline anda neile soolise võrdõiguslikkuse

¹⁷ Krusell, S. Töö- ja pereelu ühitamine kui naiste ülesanne?, Statistikaameti väljaandest „Mehe kodu on maailma, naise maailm on kodu?“, Tallinn 2011, lk 68, saadaval: http://www.stat.ee/publication-download-pdf?publication_id=25640

¹⁸ Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise toetamiseks on varem Eestis ellu viidud mitmeid tegevusi. Vt näiteks: Phare partnerlusprojekt „Eesti avaliku sektori haldussuutlikkuse tõstmine soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise rakendamiseks“: <http://gender.sm.ee/index.php?097923740>; „Mõjude hindamine sugupoolte aspektist. Juhendmaterjal“: <http://www.ut.ee/gender/pdf/GM%20impact%20analysis%20Est.pdf>; „Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia. Käsiraamat“: http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Publikatsioonid/2006/SV_strateegia.pdf; „Soolise võrdõiguslikkuse seadus. Kommenteeritud väljaanne“: http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/sooline_v6/Soolise_vordoisuslikkuse_seadu_s_Kommenteeritud_valjaanne.pdf; „Soolise võrdõiguslikkuse käsiraamat kohalikele omavalitsustele“: <http://digar.nlib.ee/digar/show?id=35976>; projekt „Sootundlik eelarvestamine“: <http://www.sm.ee/tegevus/sooline-vordoisuslikkus/programm-progress.html> ja selle raames valminud „Riigieelarve naistele ja meestele. Vajaduspõhine eelarvestamine avalikus sektoris“: http://www.svv.ee/failid/RNJM%20VEAS_2012_final_bookmargid25012012.pdf

¹⁹ Mõjude hindamise metoodika on leitav justiitsministeeriumi kodulehelt aadressil <http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=57830/m%F5jude+hindamise+metoodika.pdf>

edendamiseks vajalikke lisateadmisi ja -oskuseid ning nõu, st pakkuda ametnikele tuge poliitikate kujundamisel ja täideviimisel.

Meedia roll mehelikkuste ja naiselikkuste peegeldamisel

Peavoolumeedia on reeglina küllaltki konservatiivne põlistades kultuurilisi stereotüüpe. Naiste ja meeste kujutamise viisid teenivad mehe-keskset soosüsteemi paigutades mehed ja naised ebavõrdsetesse positsioonidesse.²⁰ Toimetustes on otsustajateks suuresti mehed, kes tõstavad esile „kõvad“ teemavaldkonnad nagu poliitika, majandus, kuritegevus, kus domineerivad mehed ning käsitledes vähemolulisematena „pehmemaid“ valdkondi nagu kultuuri, sotsiaal- ja haridusvaldkond, ning hoolitsemine, kus tegutsevad valdavalt naised.

Teoreetilises kirjanduses on seoses naiste kujutamise meedias välja toodud kaks probleemi. Esiteks, meedias kujutatakse naisi vähem kui mehi, mis näitab, et meedia ei kajasta naiste tegevust, pidades seda ebaoluliseks. Teiseks seisneb probleem naiste kujutamise viisis: ka avalikus elus silmapaistvate naiste portreeterimisel keskendutakse kodu ja eraeluga seotud küsimustele²¹.

Meedial on siiski potentsiaal aidata kaasa soorollide muutumisele peegeldades elu mitte üksnes kultuurilisi stereotüüpe üle kinnitades, vaid ka erinevaid ning muutuvaid naiseks ja meheks olemise viise võimalikult tasakaalustatult oma auditooriumile kajastades.²²

III TOETUSE ANDMISE ALUSED

Toetuse andmise eesmärgid ja oodatav tulemus

- (1) Väiketoetuskeemi avatud taotlusvooru raames toetatakse tegevusi, mille eesmärk on soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja/või töö-, pere- ja eraelu tasakaalu ühitamise toetamine läbi organisatsioonide ja võrgustike võimekuse tugevdamise soolise tasakaalu parandamiseks ühiskonnas. Eelkõige toetatakse algatusi, millel on jätkusuutlikkuse potentsiaali ja mis ei korda sama programmi avatud taotlusvoorudes ja eelnevalt kindlaksmääratud projektide raames rahastatud tegevus²³.
- (2) Soolist võrdõiguslikkust edendavate projektide elluviimise tulemusena on suurenenud soolist tasakaalu toetavate organisatsioonide suutlikkus. Organisatsioonid omavad suuremat mõju poliitikakujundamisel ning ühiskonna suhtumise muutmisel, teadlikkuse tõstmisel ning teadmiste suurendamisel soolise võrdõiguslikkuse küsimustes. Paranenud on erinevate organisatsioonide vaheline koostöö ning töötatakse välja soolõime meetmeid.
- (3) Töö-, pere ja eraelu tasakaalu toetavate projektide elluviimise tulemusena on suurenenud organisatsioonide suutlikkus mõjutada töökeskkonda ja elukvaliteeti läbi tööandjate ja töötajate teadlikkuse tõstmise töö-, pere- ja eraelu ühildamise olulisusest. Lisaks toetatakse töö-, pere- ja eraelu ühitamise võimaldamist tööandjate poolt.

²⁰Pilvre, B. (2011) Naiste meediapresentatsioon Eesti ajakirjanduskultuuri ja ühiskonna kontekstis. Tartu Ülikooli kirjastus.

Vt: http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/17921/pilvre_barbi.pdf?sequence=1

²¹ Tuchman, G. (1978). The symbolic annihilation of women by the mass media. O. Boyd-Barrett & C. Newbold (toim.). Approaches to media: A reader. London: Arnold, lk 406–419.

²² Vt nt Malmberg: Malmberg, K. (2005/2006). Meeste meediakujutise muutus 1996. ja 2004. aasta Eesti Päevalehe ja Postimehe nädalalõpulisade näitel. Ariadne Lõng, 1/2, 25–34.

²³ Saadaval eesti keeles: <http://www.sm.ee/norra-programmi-uldleht/soolise-vordoiguslikkuse-ning-too-ja-pereelu-tasakaalu-programm/avatud-taotlusvoorud.html>

Toetatavad tegevused

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine organisatsioonide ja võrgustike võimekuse tugevdamise abil ning töö-, pere- ja eraelu tasakaalu soodustavate ja seeläbi soolist võrdõiguslikkust edendavate meetmete väljatöötamine.

Toetame erinevate organisatsioonide ja võrgustike algatusi, mis tõhustavad nende tööd iseenda teadlikkuse kasvatamisel ja ühiskondlike suhtumiste muutmisel soolise võrdõiguslikkuse suhtes soosivamaks. Eriti on oodatud projektid haridus- ja tööelu, poliitikakujundamise ja -rakendamise ning meedia valdkondades. Ootame projekte, mis omaksid mõju ka peale projekti lõppu, näiteks spetsialistide koolitamise ja oma organisatsiooni koolitusvõimekuse tõstmise, kogemuste vahetamise ja uute teadmiste saamise (sh uuringutele tuginevate teadmiste omandamine ja Eesti jaoks kohandamine) ning koostöövõrgustike loomise ja arendamise kaudu.

- Võimalike sekkumistegevustena näeme näiteks*:
 - i. riigi- ja kohaliku omavalitsuse poliitikakujundajate ja -rakendajate soolise võrdõiguslikkuse alase pädevuse tõstmiseks meetmete väljatöötamist ja piloteerimist;
 - ii. era- ja avaliku sektori juhtide ja tippjuhtide hulgas soolise tasakaalu parandamiseks meetmete väljatöötamist ja piloteerimist (mh mentorlusprogramm, tugivõrgustikud jms);
 - iii. soolist tasakaalu ja võrdõiguslikkust toetavate meediakajastuste tunnustamiseks ja võimendamiseks süsteemi (mh konkursid, märgised) väljatöötamist ja piloteerimist;
 - iv. sama või võrdväärse töö eest meeste ja naiste võrdse tasustamise kohustuse täitmist toetavate meetmete (mh sootundlik tööde hindamise ja võrdlemise süsteem, juhised, koostöövõrgustikud jms) väljatöötamist ja piloteerimist;
 - v. soolise võrdõiguslikkuse seaduse tõhusamaks rakendamiseks mittetulundusühenduste jt organisatsioonide koostöö toetamise meetmete (nt konverentsid, seminarid, analüüsid) väljatöötamist ja rakendamist;
 - vi. vanemate lapsehoolduspuhkusele tööturule naasmist ning kodusolevate vanemate tööalase identiteedi säilimist ja/või enesetäiendamist toetavate meetmete väljatöötamist ja piloteerimist;
 - vii. tööandjate poolt isadusidentiteeti ja aktiivset isadust tunnustavate ja soodustavate meetmete väljatöötamist ja piloteerimist.

* Loetelu ei ole lõplik ega kohustuslik

Taotluse esitamise tähtaeg ja abikõlblikkuse periood

- (1) Projektitaotluste esitamise tähtaeg on **2.juuni 2014 kell 12:00 kohaliku aja järgi (EET)**. Taotlusvoorud on avatud vähemalt kaks kuud peale seda, kui programmioperaator on voorud ametlikult avatuks kuulutanud. Taotlused tuleb esitada kehtestatud vormil koos kõigi asjakohaste lisadega.
- (2) Taotlusvoorust rahastatavate projektide tegevused ja kulud muutuvad abikõlblikuks alates projekti rahastamisotsuse langetamisest Sotsiaalministeeriumi poolt.
- (3) Taotlusvoorust rahastatud projektide kestus võib olla maksimaalselt **18 kuud** ja kõik projekti tegevused **peavad olema lõppenud hiljemalt 31.03.2016**.

Toetuste piirmäärad

- (1) Eraldatava toetuse kogusumma on 370 000 eurot.
 - Ühe projekti minimaalne toetussumma on **5 000 eurot** ja maksimaalne toetussumma on **50 000 eurot**.
- (2) Toetuse maksimaalne määr on 90% abikõlblikest kuludest valitsusvälistele organisatsioonidele ja 85% kõikidele teistele taotlejatele. See tähendab, et

omafinantseeringu minimaalne määr on 10% abikõlblikest kuludest valitsusvälistele organisatsioonidele ja 15% teistele taotlejatele.

- (3) Toetust võidakse käsitleda kui vähese tähtsusega riigiabi vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 1407/2013 artiklile 2. Enne vähese tähtsusega riigiabi andmist teavitab Sotsiaalministeerium projekti elluviijat sellest. Erinevatest allikatest saadud vähese tähtsusega riigiabi kogusumma ei tohi ületada 200 000 eurot mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse aja jooksul. Taotlejale antud vähese tähtsusega riigiabi suurust saab kontrollida Rahandusministeeriumi juures peetavast riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrist (vt. <http://www.fin.ee/riigiabi>).

IV TOETUSE TAOTLEMINE, NÕUDED TAOTLUSELE JA TAOTLEJALE

Taotluse esitamine

- (1) Taotleja esitab projektitaotluse hiljemalt käesolevale väiketoetuskeemi avatud taotlusvoorule kehtestatud tähtajaks digitaalselt ja digiallkirjastatuna Sotsiaalministeeriumi kehtestatud taotlusvormil märgusõnaga „**Norra finantsmehhanismi väiketoetuskeem – sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal**” e-posti teel aadressile info@sm.ee. Teave digitaalalkirja kohta on leitav aadressil <http://www.id.ee/>.
- (2) Digitaalse allkirjastamise võimaluse puudumisel võib taotluse esitada ka paber kandjal allkirjastatuna kahes eksemplaris (üks märgistatud kui „originaal” ja teine märgistatud kui „koopia”) saates või tuues taotluse Sotsiaalministeeriumisse aadressil Gonsiori 29, Tallinn 15027 ning edastades taotlusdokumentatsiooni elektroonilise koopia e-posti teel aadressile info@sm.ee.
- (3) Pärast tähtaega saabunud taotlusi arvesse ei võeta. Samuti ei arvestata taotleja e-posti serveri tõrgete tõttu pärast tähtaega saabunud taotlusi või sama päeva postitemplit kandvaid taotlusi, mis jõuavad Sotsiaalministeeriumisse peale kehtestatud tähtaega.
- (4) Juhend (koos kõigi asjakohaste lisadega) on elektrooniliselt kättesaadav Sotsiaalministeeriumi Norra finantsmehhanismi 2009-2014 teemalisel kodulehel: <http://norra.sm.ee>

Abikõlblike taotlejate kirjeldusja taotlejale esitatavad nõuded

- (1) Taotlema on oodatud Eestis juriidilise isikuna registreeritud avaliku või erasektori ärilised või mitteärilised asutused ja valitsusvälised organisatsioonid* ning Eestis tegutsevad valitsustevahelised organisatsioonid.
- (2) Taotlejal peavad olema teadmised, oskused, kogemused ning majanduslik suutlikkus projekti elluviimiseks ning projektijuht, realselt elluviidav ajakava ja tegevused eesmärkide saavutamiseks.
- (3) Projekti partneriteks võivad olla avaliku või erasektori ärilised või mitteärilised asutused ja valitsusvälised organisatsioonid, mille esmane asukohamaa on kas Eesti, Norra, mõni teine finantsmehhanismi abisaajariik (Läti, Leedu, Tšehhi, Slovakkia, Poola, Ungari, Bulgaaria, Rumeenia, Sloveenia, Küpros, Malta) või Venemaa. Samuti võivad partneriteks olla mis tahes valitsustevahelised organisatsioonid, mis on aktiivselt seotud projekti rakendamisega ja aitavad sellele tõhusalt kaasa. Partneritel on projekti elluviijaga ühine majanduslik või sotsiaalne eesmärk, mis saavutatakse selle projekti rakendamise teel. Taotleja ja partnerite tegevused ja vastutus projekti elluviimisel on selgelt määratletud, selle kindlustamiseks on projekti elluviija kohustatud enne projekti rahastamislepingu allakirjutamist sõlmima partnerluslepingud kõigi oma projekti partneritega. Projekti partneri kulud hüvitatakse sarnaselt projekti elluviijale kuludokumentide alusel. **NB!** **Projekti partneriks ei ole projektile teenust osutav organisatsioon, kes oma töö eest**

projekti elluviijale arve esitab. Lähtuvalt Norra Finantsmehhanismi eesmärgist kahepoolseid suhteid Norra ja abisaajariikide vahel tugevdada, eelistame hindamisel projekte, mis selle eesmärgi täitmisele otseselt kaasa aitavad (nt läbi ekspertide, partnerite vms kaasamise Norra Kuningriigist). Samuti hindame kõrgelt kõiki koostöös tehtud projekte (ka Eesti organisatsioonide koostööprojekte). Tegevuste tõhususe tõstmiseks võib Sotsiaalministeerium esitada samadele või sarnastele tegevustele toetuse taotluse esitanud organisatsioonidele ühisprojekti ettepaneku.

- (4) Projekti taotlejal ei tohi projektitaotluste esitamise tähtpäeva seisuga olla riiklike maksude ja sotsiaalkindlustuse maksete võlgnevusi (allikas: Maksu- ja Tolliameti elektrooniline andmebaas).
- (5) Projekti taotleja, partneri(te) ja projektijuhi osas ei tohi olla käimas (sund)likvideerimismenetlust ega tehtud pankrotiotsust, organisatsiooni tegevus ei tohi olla peatunud ning teda ei tohi olla süüdi mõistetud ametialases süüteo, pettuses, rahapesus, korruptsioonis või kuritegelikus ühenduses osalemises.
 - * Valitsusväliste organisatsioonidena (*non-governmental organisations ehk NGOs*) mõistetakse käesoleva avatud taotlusvooru raames juriidilise isikuna moodustatud mitteärilise eesmärgiga vabatahtlikke mittetulundusühinguid, mis on sõltumatud kohalikust, regionaalsest ja keskvalitsusest, avaliku sektori asutustest, poliitilistest parteidest ja äriühingutest. Religioosseid institutsioone ja poliitilisi parteisid ei käsitleta valitsusväliste organisatsioonidena.

Taotlusele esitatavad nõuded

- (1) Projektitaotlus koosneb vormikohasest taotlusest (lisa 1: taotlusvorm), millele on lisatud järgmised dokumendid:
 - lisa 1A: vormikohane detailne eelarvetabel;
 - projektijuhi ja soolise võrdõiguslikkuse eksperdi CV (soolise võrdõiguslikkuse ekspert ei pea olema taotlejast sõltumatu, võib olla taotleja organisatsiooni liige)
 - projekti partneri(te) kinnituskiri (lisa 4: projekti partneri kinnituskiri) projektis osalemise kohta, maksuvõlgnevuste puudumise ning oma tegutsemisvõimelisuse kohta (*partneri(te) olemasolul*).
- (2) Taotlus on nõuetekohane, kui:
 - toetust on taotletud käesolevast taotlusvoorst toetatavatele tegevustele (soolise võrdõiguslikkuse edendamise ja/või töö-, pere- ja eraelu tasakaalu toetamine);
 - toetust taotletakse käesolevas taotlusvoorus seatud piirmääradega sätestatud määras;
 - projekti kestus on minimaalselt **1 kuu** ning maksimaalselt **18 kuud**;
 - projekti eelarves ette nähtud omafinantseering vastab käesolevas taotlusvoorus seatud minimaalsele piirmäärale;
 - projekti abikõlblikud tegevused ei ole alanud enne rahastusotsuse langetamisest Sotsiaalministeeriumi poolt ning lõpevad hiljemalt **31.03.2016**.
 - taotluses esitatud andmed on täielikud ja õiged;
 - taotlus vastab kõigile teistele haldus- ja abikõlblikuskriteeriumitele (lisa 2: haldus- ja abikõlblikuskriteeriumite kontroll-leht);
 - taotlus ja muud asjakohased dokumendid on allkirjastatud allkirjaõigust omava isiku poolt.

V TAOTLUSE MENETLEMINE

Taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamine

- (1) Iga avatud taotlusvooru raames saabunud projektitaotluse osas saabab Sotsiaalministeeriumi programmi peaspetsialist projektitaotluses nimetatud kontaktisiku e-posti aadressile kinnituse projektitaotluse kättesaamise kohta.
- (2) Sotsiaalministeerium kontrollib esitatud projektitaotluste vastavust taotlusvooru juhendis toodud haldus- ja abikõlblikuskriteeriumidele (lisa 2: haldus- ja

abikõlblikkuskriteeriumide kontroll-leht) ning koostab seejärel protokollilise otsuse, mis projektitaotlused suunatakse edasi sisulisele hindamisele ja mis lükatakse tagasi.

- (3) Kui projektitaotluses esineb puudusi, mis takistavad taotluse täieliku haldus- ja abikõlblikkuskriteeriumidele vastavuse kontrolli läbiviimist, määrab Sotsiaalministeeriumi programmi peaspetsialist taotluse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtaja jooksul, loetakse taotlus tähtaegselt esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtaegselt, jäetakse taotlus läbi vaatamata ja ei suunata edasi sisulisele hindamisele. Nimetatud otsust on taotlejal võimalik vaidlustada halduskohtus 30 kalendripäeva jooksul peale vastavasisulisest otsusest teadasaamist.

Projektitaotluste hindamine ja otsuse tegemine

- (1) Iga haldus- ja abikõlblikkuskriteeriumidele vastava taotluse vaatavad läbi kaks Sotsiaalministeeriumist sõltumatut ja erapooletut eksperti, kes hindavad projekti eraldi vastavalt taotlusvoorus avaldatud valikukriteeriumidele ja hindamisvormile (lisa 3: hindamisleht). Ekspertide antud punktide keskmise punktisumma alusel moodustatakse projektide paremusjärjestus. Kui ekspertide poolt antud punktide erinevus on suurem kui 30%, hindab nimetatud projektitaotlust kolmas sõltumatu ekspert. Sellisel juhul kasutatakse kahe lähima punktisumma keskmist projektide paremusjärjestuse koostamiseks.
- (2) Ekspertide hinnangute tulemusena tekib paremusjärjestatud projektide loetelu, mis esitatakse Sotsiaalministeeriumi poolt moodustatud taotlusvooru valikukomisjonile.
- (3) Valikukomisjon on Sotsiaalministeeriumi poolt moodustatud vähemalt kolmest asjakohase pädevusega inimesest koosnev komisjon, kellest vähemalt üks ei ole Sotsiaalministeeriumi töötaja. Valikukomisjon võib põhjendatud juhtudel projektide paremusjärjestust muuta või teha otsuse, et projekt saab rahastust juhul kui mõni tegevus projektist välja võtta, esitades üksikasjaliku muudatuste põhjenduse valikukomisjoni koosoleku protokollis.
- (4) Valikukomisjon kinnitab programmi raames rahastamiseks soovitatavate projektide nimekirja ja esitab selle Sotsiaalministeeriumile.

Projektitaotluse heakskiitmine või rahuldamata jätmine

- (1) Valikukomisjoni ettepaneku alusel langetab Sotsiaalministeerium otsuse(d), milliseid projekte rahastatakse ning millised projektitaotlused jäetakse rahuldamata.
- (2) Projektitaotlusi, mille puhul jääb hindamise keskmine punktisumma alla 59 punkti 90-st võimalikust, ei rahastata.
- (3) Programmi peaspetsialist teavitab kõiki taotlejaid valikuprotsessi tulemusest 2 nädala jooksul pärast otsuse langetamist Sotsiaalministeeriumi poolt ja avalikustab tulemused Sotsiaalministeeriumi Norra finantsmehhanismi kodulehel <http://norra.sm.ee>. Mitterahastatud projektitaotluste puhul edastab Sotsiaalministeerium projektitaotluse esitajale vastava haldusotsuse koopia koos tagasisidega projektitaotluse peamistest puudustest, mitterahastamise põhjustest ja otsuse edasikaebamise võimalusest.
- (4) Peale projektide rahastamise otsuse vastuvõtmist sõlmib Sotsiaalministeerium rahastatud projektide elluviijatega projektilepingud vastavalt haldusmenetluse seaduse peatükile 7.

Projektilepingu muutmine või lõpetamine

- (1) Sotsiaalministeerium või projekti elluviija võib algatada projektilepingu muutmise, kui projekti aruandluse esitatud andmetest või muudest objektiivsetest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik projekti eduka elluviimise tagamiseks.
- (2) Sotsiaalministeerium võib algatada projektilepingu muutmise või lõpetamise, kui selgub, et toetuse edasine andmine ei ole põhjendatud.

- (3) Projekti elluviija võib projektilepinguga kinnitatud projekti eelarvet või tegevusi ilma projektilepingu muutmise taotlust esitamata muuta eelnevalt Sotsiaalministeeriumiga kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kooskõlastades, kui kinnitatud eelarve kululiike ei muudeta projekti elluviimise jooksul kumulatiivselt iga muudetava kulurea lõikes rohkem kui 10%. Juhtimiskulutuste eelarverea muutmise soovi korral nimetatud erisus ei kehti.

VI TOETUSE KASUTAMINE

Kulude abikõlblikkus

- (1) Projekti abikõlblikkuse periood on projektilepingus sätestatud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad.
- (2) Abikõlblikkuse periood algab projekti rahastamisotsuse allkirjastamise kuupäevast ning lõpeb hiljemalt 31.03.2016.
- (3) Projektide abikõlblikud tegevused ja kulud on projekti elluviija või projekti partneri poolt tegelikult tehtud kulud, mis vastavad järgmistele kriteeriumitele:
- tehakse projektilepingus sätestatud projekti abikõlblikkuse esimese ja viimase kuupäeva vahel;
 - on seotud projektilepingu objektiga ja on märgitud projekti planeeritud detailses eelarvetabelis;
 - on proportsionaalsed ja vajalikud projekti rakendamiseks;
 - kasutatakse üksnes projekti eesmärgi (-märkide) ja selle oodatud tulemus(t)e saavutamise eesmärgil viisil, mis on kooskõlas säästlikkuse, tulemuslikkuse ja tõhususe põhimõtetega;
 - on eristatavad ja kontrollitavad, eelkõige läbi kajastamise projekti elluviija raamatupidamisdokumentides, ja määratud kindlaks vastavalt selle riigi kohaldavatele raamatupidamise standarditele, kus projekti elluviija on asutatud, ning vastavalt heale raamatupidamistavale;
 - vastavad kohaldatavate maksu- ja sotsiaaloigusaktide nõuetele.
- (4) Kuludid käsitletakse tehtutena, kui kulu kohta on esitatud arve, see on makstud ja selle objekt kohale toimetatud (kaupade puhul) või teostatud (teenuste ja tööde puhul). Erandkorras loetakse kulud, mille kohta on arve esitatud abikõlblikkuse viimasel kuul, samuti tehtuks abikõlblikkuse kuupäevadel, kui kulud makstakse 30 kalendripäeva jooksul abikõlblikkuse lõppkuupäevast. Üldkulud ja seadmete kulum loetakse tehtuks, kui neid kajastatakse projekti elluviija raamatupidamises.
- (5) **Projekti abikõlblikud otsekulud** on need kulud, mis on otseselt seotud projekti rakendamisega ja mille projekti elluviija ja/või projekti partner eristab vastavalt oma raamatupidamistavale ja tavapärastele sise-eeskirjadele projekti kuludena, ja mida saab seetõttu otse projekti kuludena kirjeldada:
- projekti töjõukulu (brutopalk + töandja maksud), mis vastab projekti elluviija ja projekti partneri tavalisele töötasupoliitikale;
 - projektis osalevate isikute reisi- ja päevarahad, tingimusel et need on kooskõlas projekti elluviija ja projekti partneri reisikulude tavapraktikaga ja siseriiklike regulatsioonidega;
 - uute või kasutatud seadmete kulu, tingimusel et seda amortiseeritakse vastavalt projekti elluviija ja samalaadsete esemete suhtes kohaldatavale heale raamatupidamistavale. NB! Arvesse saab võtta üksnes selle osa kulumist, mis vastab projekti kestusele ja tegelikule kasutuse määrale projekti eesmärkidel;
 - maa ja kinnisvara ostmine või ehitustegevus, kui sel on projekti eesmärkidega otsene seos ning see ei ületa 10% projekti abikõlblikest kogukuludest. Maa ja kinnisvara soetamisega seotud täpsemad reeglid on kirjas Norra finantsmehhanismi 2009-2014 rakendusmääruse artiklis 7.5;

- tarvikute kulud ja väikevahendite kulud, tingimusel, et need on projektiga selgelt seotud ja rahaliselt eristatavad;
- muude projekti elluviija poolt projekti elluviimise eesmärgil sõlmitud lepingutega kaasnevad kulud;
- projektilepinguga igale projektile kehtestatud nõudmistest otseselt tulenevad kulud, sh avalikustamise ja informatsiooni levitamise kulud, projekti tegevuste hindamise ja auditiga seotud kulud, materjalide tõlkimise ja paljundamise kulud.

(6) **Projekti abikõlblikud kaudsed kulud** (üldkulud) on kõik abikõlblikud kulud, mis oma olemuselt ei ole otseselt seotud projekti konkreetsete tegevustega või mida ei saa sellega otseselt seostada (näiteks halduskulud, mille puhul on raske määrata konkreetsele põhitegevusele suunatud summat). Abikõlblike kaudsete kulude puhul kohaldatakse ühtset kindlat määra (inglise k *flat-rate*), mis on 15 % abikõlblikest otsestest personalikuludest, ilma et projekti elluviijalt nõutaks kohaldatava määra kindlaksmääramise arvutamist, st arvutatakse otseste tööjõukulude baasilt ilma eelneva statistilise keskmise kalkulatsioonita ja aluseks võetakse konkreetse projekti otsesed personalikulud.

Siia alla kuuluvad (loetelu on lõplik):

- Projekti administreeriva personali (näiteks projekti assistent, raamatupidaja, meediaspetsialist, IT abi, personalitöötaja jne) tööjõukulu;
- bürootarbed;
- sidekulud (telefon, faks, post);
- infotehnoloogia (serverid ja võrgud) ja kontoritehnika hooldus- ja remondikulud;
- kommunaalkulud (küte, vesi, elekter, ruumide koristamine);
- ruumide rent;
- valveteenus;
- maamaks;
- ainult projektiga seotud pangakontode avamise ja haldamise kulud ning ülekandetasud, kui eraldiseisev pangakonto on projektis vajalik.

Punktis 6 loetletud kulud ei ole võimalik projekti abikõlblike otsekuludena esitada.

(7) **Projekti mitteabikõlblikud kulud** on:

- intress võlalt, võla teenindamise tasud ja viivised;
- finantstehingute tasud ja muud puhtalt finantskulud (pangaülekannete, pangakontode ja -kaartide vm teenustasud);
- eraldised kahjumi või võimalike tulevaste kohustuste katmiseks;
- valuutakursi muutuste kahjum;
- käibemaks*, mida on projekti taotlejal võimalik ükskõik mis seadusandluses sätestatud viisil tagasi taotleda.

*Käibemaks on abikõlblik ainult juhul, kui see on realselt tasutud ning projekti elluviijal ei ole võimalik seda ükskõik mis seadusandluses sätestatud viisil tagasi taotleda;

- kulud, mis kaetakse muudest allikatest;
- trahvid, rahalised karistused ja kohtuvaidluste kulud;
- liigsed või mittevajalikud kulud.

(8) Igal projektil peab olema kohustuslik **rahaline omafinantseering**, mis on valitsusvälistel organisatsioonidel minimaalselt 10% projekti kogumahust ja kõigil teistel taotlejatel 15% projekti kogumahust.

(9) Valitsusvälistel organisatsioonidel on lubatud arvata omafinantseeringu hulka ka mitterahaline panus vabatahtliku töö näol, mis võib moodustada kuni 50% nõutud omafinantseeringu minimaalsest mahust. NB! Vabatahtliku tööna kajastatavat kulu ei arvestata projekti kaudsete kulude arvetamise aluseks oleva otsese personalikulu hulka. Nimetatud mitterahalise panusena käsitletakse vastava ametikoha keskmist

tööjõukulu koos kohustuslike sotsiaalkindlustuse maksetega ning arvestuse aluseks on Fontes PMP OÜ poolt läbi viidav iga-aastane ametikohtade palgauuring²⁴. Konkreetse ametikoha arvestusliku tööjõukulu kohta saab infot ka käesoleva avatud taotlusvooru kontaktisikutelt.

VII TOETUSE VÄLJAMAKSMISE TINGIMUSED JA ARUANGLUS

Toetuse väljamaksmine

- (1) Projektide puhul mis **kestavad enam kui 12 kuud**, esitab projekti elluviija hiljemalt projektilepingu sõlmimisel põhjendatud toetuse ettemakse taotluse aruandlusperioodide nr 1 ja 2 kohta (ühe aruandlusperioodi pikkus on 4 kuud), ent mitte rohkem kui 25% projektitoetuse kogumahust. Järgnevad toetuse väljamaksed toimuvad kooskõlas vahearuandlusega, mille puhul kaetakse aruandlusperioodi raames kuludega tõendatud ettemaks ning esitatakse väljamakse taotlus järgmise aruandlusperioodi kohta.
- (2) Projektide puhul mis **kestavad kuni 12 kuud** on projekti elluviijal õigus esitada programmioperaatorile toetuse ettemakse taotlus, mis moodustab kuni 80% projektitoetuse kogumahust.
- (3) *Väljamakse taotlus* on projekti elluviija vormikohane kirjalik avaldus, mis esitatakse programmioperaatorile projekti elluviija poolt toetuse väljamakse tegemiseks. Projekti elluviija peab väljamakse taotlusele lisama programmioperaatori poolt nõutud kulu tõendavate dokumentide koopiad, kulude tasumist tõendavate dokumentide koopiad ja tasutud kulu tõendavate dokumentide nimekirja. Väljamakse taotlus peab sisaldama kõiki väljamakse taotluses näidatud perioodil projekti elluviimiseks realselt tehtud ja tõendatud abikõlblikke kulusid. Põhjendatud juhtudel ja kokkuleppel programmioperaatoriga võib projekti elluviija kajastada väljamakse taotluses ka eelmisest väljamakse taotlusest väljajäänud kulusid.
- (4) Sotsiaalministeerium võib kinni pidada kuni projekti lõpparuande heakskiitmiseni viimase toetuse osamakse, mis moodustab kuni 20% projektile eraldatud projektitoetuse kogumahust.
- (5) Toetuse väljamaksed teostatakse proportsiooniliselt projektilepingus sätestatud toetuse määraga.
- (6) Projekti elluviija vastutab toetuse edasikandmise eest projekti partneri(te) kontole.

Projekti vahe- ja lõpparuanne

- (1) Projekti elluviija esitab Sotsiaalministeeriumile projekti sisu- ja finantsaruande **iga 4 kuu kohta** hiljemalt 20 tööpäeva jooksul pärast aruandlusperioodi lõppu. Projektide puhul, mis kestavad **kuni 12 kuud**, esitab projekti elluviija ühe projekti sisuvahearuaruande.
- (2) Aruandlusperioodide ajavahemikud fikseeritakse projektilepingus.
- (3) Projekti lõppedes esitab projekti elluviija hiljemalt 40 tööpäeva jooksul Sotsiaalministeeriumile projekti lõpparuande, mis hõlmab nii sisuaruannet kui ka finantsaruannet.
- (4) Sotsiaalministeerium kontrollib 10 tööpäeva jooksul vahe- ja 20 tööpäeva jooksul lõpparuande laekumisest, kas projekti aruanded on vormikohased ja nõuetekohaselt täidetud. Puuduste mitteesinemisel kinnitab Sotsiaalministeerium projekti aruande.
- (5) Puuduste esinemisel aruannetes annab Sotsiaalministeerium projekti elluviijale mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

Toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine

²⁴ Vt. <http://www.fontes.ee/cms-data/upload/files/eesti-palgauuring-2013-luhitutvustus.pdf>

- (1) Toetuse tagasinõudmisel ja tagasimaksmisel ning rikkumistest teavitamisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määrusest nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“.
- (2) Vastavalt Norra finantsmehhanismi 2009-2014 rakendusmääruse artiklile 7.16.2 peavad kõik projektide elluvijad määratlema end hankijaks riigihangete seaduse mõistes ning järgima projekti elluviimisel riigihangete seadust. Vastavalt rakendusmääruse artiklile 7.16.3 peavad ka valitsusvälised organisatsioonid elluviidavate hankemenetluste puhul järgima riigihangete korraldamise üldpõhimõtteid (riigihangete seaduse § 3) kasutades rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning saavutades hanke eesmärgi mõistliku hinnaga ning tagades konkurentsi korral erinevate pakkumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte. Riigihangete seaduse mittejärgimist või ebakohast järgimist käsitletakse rikkumisena.

VIII LISAINFORMATSIOON JA KONTAKTID

(1) Infopäevade toimumisajad

Täpsem info Norra finantsmehhanismist 2009-2014 rahastatava programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“ väiketoetuskeemi infopäeva toimumisaja, asukohta ja päevakava kohta avalikustatakse programmi kodulehel <http://norra.sm.ee>.

(2) Kontaktinfo

Küsimused ja päringud, mis puudutavad käesolevat väiketoetuskeemi avatud taotlusvooru, palume saata programmi peaspetsialistile. Päringutele vastatakse esimesel võimalusel ja mitte hiljem kui 3 tööpäeva jooksul.

Irje Tammeleht

Soolise võrdõiguslikkuse osakond
Sotsiaalministeerium

e-post: irje.tammeleht@sm.ee, telefon: 626 9814

(3) Viited muudele asjakohastele dokumentidele

- Eesti Vabariigi ja Norra Kuningriigi vaheline Norra finantsmehhanismi rakendamist aastatel 2009-2014 käsitlev vastastikuse mõistmise memorandum²⁵ (*Memorandum of Understanding on the implementation of the Norwegian Financial Mechanism for the period 2009-2014 between The Kingdom of Norway and The Republic of Estonia*)
- Norra finantsmehhanismi 2009-2014 rakendusmäärus²⁶
- Norra finantsmehhanismist rahastatud programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“ programmileping²⁷
- Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide 2009-2014 kodulehekülj²⁸
- Programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal“ programmpartneri Norra laste-, noorte- ja pereasjade direktoraadi kodulehekülj²⁹
- Rahandusministeeriumi Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide 2009-2014 kodulehekülj³⁰
- Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määrus nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“³¹

²⁵ Saadaval eesti keeles: <https://www.riigiteataja.ee/akt/217062011001>

²⁶ Saadaval inglise keeles: <http://eeagrants.org/Results-data/Results-overview/Documents/Legal-documents/Regulations-with-annexes>

²⁷ Saadaval inglise keeles: <http://www.sm.ee/norra-programmi-uldleht/sooline-vordoiiguslikkuse-ning-too-ja-pereelu-tasakaalu-programm/loe-lisaks-ehk-lingid.html>

²⁸ <http://eeagrants.org/>

²⁹ <http://www.bufetat.no/engelsk/bufdir/>

³⁰ <http://eeagrants.fin.ee/>

³¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/12769549>